

С т а н о в и щ е

от Доц. Галина Руменова Петрова, д.и.

Медицински университет – Варна, Факултет по фармация

бул. Цар Освободител, 84, Варна 9002,

GSM: 0896868583, e-mail: galina.petrova@mu-varna.bg

Относно: дисертационен труд на тема:

“ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА БЪЛГАРИЯ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР КАТО ЦЕЛОГОДИШНА ДЕСТИНАЦИЯ ЗА ЗДРАВЕН, МЕДИЦИНСКИ, СПА И УЕЛНЕС ТУРИЗЪМ”

на Сийка Анастасова Кацарова,

докторант към Катедра „Икономика и управление на здравеопазването”

при ФОЗ – МУ Варна

Съгласно Заповед № Р-109-247/13.06.2022 г. на Ректора на МУ – Варна и съгласно решение на Научното жури съм определена да представя становище относно дисертационния труд на Сийка Анастасова Кацарова на тема: “Възможности за позиционирането на България на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен, медицински, спа и уелнес туризъм” за присъждане на научна и образователна степен “доктор” по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“, професионално направление 3.7. Администрация и управление, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

I. Обща характеристика на труда

Дисертационният труд на Сийка Кацарова е в общ обем от 136 стандартни страници, структурирана е в три глави, и списък на научните публикации във връзка с настоящия дисертационен труд.

Теоретичният фундамент на дисертацията се състои от общо 133 цитирани източника - 24 на кирилица, 52 на латиница и 53 източника от интернет, които отговарят на тематичното изследователско поле и които докторантката е използвала добросъвестно. Основната част от литературата са издания от последните 5-10г., което подсигурява актуалността на научните мнения цитирани в дисертацията.

В текста на дисертацията са представени 15 фигури и 9 таблици, всички с посочен използван национален и международен източник. От тях, изцяло авторски продукт са тези, които обобщават резултатите от статистическата обработка на първичните данни от дълбочинните интервюта, проведени от докторанта.

Темата на разработката е **дисертабилна** и нейната **актуалност** се основава на **все по- нарастващата роля на здравния, медицински, СПА и уелнес туризъм** в контекста на:

- Ефективна интеграция на гражданите и възможността за укрепване на имунната система и здравословен начин на живот;
- Разширяване на световния туризъм и осъществяване на пътуване на все повече хора за здравни цели.
- Спестяване на разходи за здравеопазване и осигуряване на работни места в селските райони;
- Превенция и рехабилитация, чрез балнеология, включително в борбата с COVID – 19;
- Възможността за позициониране на България на картата на Европа като целогодишна дестинация, предлагаща качествен туристически продукт в тази област.

Разработката на Сийка Кацарова съчетава емпиричните и научните доказателства за позиционирането на България на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен, медицински, СПА и уелнес туризъм. Сийка Кацарова представя в работата си проверена информация за възможностите за развитието на здравния туризъм в България, като анализира опита на европейските страни – Германия и Унгария.

Изследователската теза е основана на разбирането, че България трябва да продължи по-целенасочено и с по-голям публичен ресурс (в т.ч. ползвайки и програми на Европейския съюз в програмен период 2021-2027) да стимулира развитието на целогодишен здравен туризъм, чрез икономически инструменти конкретно насочени към СПА дестинациите (в различни общини). Целенасоченото подобряване на инфраструктурата, пряко свързана с развитието на тази специализирана, устойчива форма на туризъм (реновиране на исторически минерални бани, реновиране на тръбопроводи, подобряване на парковите зони, обособяване на пространства без трафик на автомобили), надграждането на съществуващата материална база и подобряване на професионалната квалификация и езикови умения на заетите в сектора, би допринесло за позициониране на България на международния пазар като конкурентна европейска

дестинация за целогодишен здравен туризъм, предлагаща отлично качество на конкурентна цена.

Въпреки, че дисертационното изследване е фокусирано върху водещи практико-приложни аспекти за позиционирането на България на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен, медицински, СПА и уелнес туризъм, то поставя въпроси в по-широк план. Един от водещите проблеми, които анализира докторантката са възможностите за развитие на направленията в здравния и медицински туризъм, които са иновативни, уникални, качествени и биха представлявали интерес за международния клиент/пациент.

Целите, задачите, обект, предмет, ограничения и методологията на изследването са изложени ясно и последователно. Поставената цел е: да се анализират възможностите на България за развитие на целогодишен здравен туризъм с фокус върху направленията медицински туризъм, медикъл-СПА, СПА и уелнес туризъм и с оглед позиционирането ѝ на международния пазар като дестинация, предлагаща качество в този специализиран туристически продукт.

Във **въведението** на дисертацията са представени актуалността и важността на избраната тема като личи професионалната ангажираност на докторантката.

В литературният обзор е отделено основно внимание на понятийния апарат на здравния туризъм (медицински, медикъл-СПА, СПА и уелнес) и Държавната регулация на Република България в сектора. Анализирани са потенциалът за развитие на здравния туризъм в България като са изведени и основните предимства на българските СПА курорти.

Като цяло дисертацията има **три много силни страни и първата** от тях е широкото представяне на информацията от българската и чужда специализирана по изследваните проблеми литература, анализът на факторите, оказващи влияние върху развитието на медикъл-спа, спа, уелнес и медицински туризъм, и разработения ситуационен анализ, който може да служи като база за формулиране на адекватни политики за развитие на целогодишен здравен туризъм за прием на клиенти от Европа и света.

Втората силна страна е задълбоченото изследване на добрите практики в Европа, като се поставя акцент на успешния модел на водещите дестинации за международен здравен туризъм - Германия и Унгария. Правилно е оценено, че за позиционирането на България, както на европейския, така и на световния пазар е

необходимо провеждане на цялостна държавна политика в сектора и изграждане на пазарни позиции, репутация, устойчивост на продукта и конкурентоспособност.

Третата силна страна на дисертацията е широкия обхват на извършените проучвания относно: **(1)** Нагласите на мениджмънта за приоритети в предлагането в областта на здравния туризъм и пазарна ориентация; **(2)** Оценка на състоянието на сектора, вследствие на ограниченията, свързано с пандемията от COVID-19; **(3)** Приоритетни направления при провеждане на балнеолечение в Европа и конкретно в България, и разработването на **набор от инструменти за развитие на здравния туризъм** в нашата страна. Резултатите от тези проучвания представляват много ценна основа за вземане на решения и за професионални действия за мениджърите, за властите, местните общности, доставчиците и посредниците.

II. Приноси

Разработеният труд съдържа теоретични обобщения и решения на значими научноприложни проблеми като:

- Дефинирани са основните етапи в развитието на България като конкурентна дестинация за здравен туризъм, с фокус върху медикъл – СПА, СПА и уелнес туризма;
- Идентифицирани и анализирани са областите, вкл. медицински, с които България може да се конкурира на пазара на здравния туризъм в Европа.
- Проведено е комбинирано национално проучване, включващо и периода на пандемия с Covid -19 през 2020г., за обсъждане на нагласите за съществуващото предлагане, търсене, пазарна ориентация и позициониране на България на европейския пазар на медикъл-СПА, СПА и уелнес туризма.
- Разработен е модел за развитие на здравен туризъм в България чрез иновативно портфолио от лечения и позиционирането ѝ като дестинация, предлагаща конкурентен продукт.
- Формулирани са препоръки от оперативен и концептуален характер за развитие на здравния туризъм в България.

В тази връзка трудът има несъмнен **приносен характер**.

III. Препоръки и въпроси

Препоръчвам на Сийка Кацарова да публикува резултатите от тази разработка в монография. Те ще бъдат полезни за всички заинтересовани страни, включени в процеса

на развитие на здравния туризъм: дестинации, власти, местни общности, настаняване и транспорт, доставчици, посредници, мениджъри, медии и обществото като цяло.

IV. Автореферат и публикации по труда

Във връзка с темата на дисертацията Сийка Кацарова има 5 реални публикации в научни издания.

Авторефератът представя коректно структурата и съдържанието на труда, поставен е акцент върху най-важните моменти и изводи от изследванията и приложението на модела за организация на здравен туризъм в България.

V. Заключение

Налице е систематично изследване на актуален и важен проблем – **позиционирането на България на международния пазар като целогодишна дестинация за здравен, медицински, спа и уелнес туризъм.** Дисертационното изследване предлага поглед върху успешните европейски модели за здравен туризъм и очертава необходимостта от прилагане на устойчиви решения за България.

Изследването е фокусирано по темата и е логически издържано. В дисертационния труд, докторантката показва добри познания, последователно търсене и извличане на практически решения, базирани на обобщен емпиричен анализ.

Всичко това ми дава основание да предложа на членовете на Научното жури да присъдят на Сийка Анастасова Кацарова научната и образователна степен “доктор” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление.

11.07.2022г.

Варна

Член на научното жури:

(Доц. Г.Петрова, д.и.)